

A. S. = A. Staring, "Prins Willem van Oranje. Anoniem schilderij", in: *Jaarverslag over 1933 van Vereeniging "Oranje-Nassau Museum". Gevestigd te 's Gravenhage*, 's Gravenhage: W.P. van Stockum en Zoon, 1934, pp. 16-17. ill.

Foto's G.W. Drost

PRINS WILLEM VAN ORANJE.

Anoniem Schilderij.

In het gedenkjaar van Prins Willem kon het Oranje Nassau Museum een geschilderd portret van den Prins verwerven, dat om meer dan één reden een gewenschte aanwinst vormt. Door het terugnemen uit bruikleen, door het Rijksmuseum, van de beide portretten door Mierevelt en door een onbekende (v. Beresteyn, Iconographie v. Pr. Willem I v. Or., No. 52 en 72) en, door den Heer Gosschalk, van het zeer fraaie portret (ibid No. 63), dat thans in het Rijksmuseum te zien is, was, buiten gravures en penningen, het eenige portret dat ons museum van den Prins kon vertoonen: de mooie terracottabuste, vroeger in het Mauritshuis, door H. de Keyser, een buste vervaardigd na den dood des Prinsen maar zeker berustend op ernstige iconographische studie door den beeldhouwer. De uitgave van 's Prinsen iconographie door ons bestuurslid Jhr. Mr. Dr. E. A. van Beresteyn en onze eigen tentoonstelling „Prins Willem in Beeld” hebben een ieder doen zien hoezeer de verschillende portretten van den Vader des Vaderlands uiteen loopen, al komt hiervan veel op rekening van zich wijzigende haar- en kleederdracht.

Van sommige typen is een waarschijnlijk prototype vast te stellen, van andere typen ontbreekt dat prototype, hetzij omdat wij onder de verschillende exemplaren van dat type geen enkel kunnen aanwijzen dat sterk boven de andere uitsteekt (waarbij dient bedacht dat een uitstekend schilder in een copie meer leven weet te leggen dan in een zwak origineel aanwezig was), hetzij omdat wij moeten aannemen dat een bewezen prototype niet aanwezig is onder de thans bekende portretten. Dit laatste is het geval met het bekende type van Mierevelt, dat door de talrijke herhalingen en copieën uit alle tijden en vooral ook door de vele, vaak veel jongere gravures daarnaar vervaardigd het meest bekende portrettype was vóór dat ter gelegenheid der herdenking van 1933 een ander portrettype, n.l. dat door Key uit het Mauritshuis, werd verspreid, waardoor de opgroeiende generatie een ander beeld van den Prins voor den geest zal hebben dan de voorafgaande geslachten.

Bekend is, door de opschriften die Mierevelt zelf op twee exemplaren van zijn type plaatste, dat deze het gelaat van den Prins had ontleend aan een (thans verloren) portret door Cs. de Visscher. Waar het Mierevelt-type met den kalot den Prins een eenigszins meer langgerekt gelaat verleent dan andere portretdocumenten en oude beschrijvingen van 's Prin-

WILLEM, PRINS VAN ORANJE
1533—1584.

sen uiterlijk, als die van de la Pise, ons aangeven (waardoor bij Mierevelt's Vader des Vaderlands het goedgehartig vaderlijke qualiteiten), is het niet te verwonderen, dat men bij andere portretten, die blijkbaar met de Mierevelt-bewerking samen van hetzelfde prototype zijn afgeleid, een indruk van meerdere rondheid krijgt. Daarvan geeft een voorbeeld het door het Museum verworven portret, in de Iconographie beschreven onder No. 36.

Het schilderstuk is geen meesterwerk al is het een degelijk oud stuk, en zal later zeker ook niet het eenige geschilderde portret van den Prins in ons museum mogen zijn, maar het neemt een iconographisch zeer interessante plaats in onder de reeks, den Prins op verschillende leeftijden voorstellend, die eenmaal in origineel of in copie blijvend bezit van ons museum zal moeten zijn. Immers bij de culmineerende hoofdfiguur, die Prins Willem van Oranje is, zal men zich niet mogen vergenoegen met een enkel geschilderd portret, dat een zeer eenzijdigen indruk geeft van zijn uiterlijk, maar naar veelzijdigheid moeten streven. Op dien weg is deze aanwinst een eerste schrede.

A. S.
